

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินธุรกิจด้านการเงินการธนาคาร ต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันเป็นอย่างสูง องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีการเพิ่มเวลาให้บริการ เพิ่มรูปแบบการให้บริการ เพิ่มเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยปรับเปลี่ยนองค์กรให้เป็นองค์กรยุคอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตอบสนองกับ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะฉะนั้นการให้บริการต่างๆ จะดำเนินไปอย่างรวดเร็วได้นั้น ธนาคารต้องอาศัยพนักงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้พนักงานทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของความรู้ความสามารถแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ ยังขึ้นอยู่กับรายได้ประจำ นั่นก็คือเงินเดือน อันเป็นสิ่งจูงใจในการทำงานให้พนักงานเกิดความ พึงพอใจและปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ดีที่สุด หากไม่มีสิ่งจูงใจในการทำงานให้พนักงาน เกิดความพึงพอใจที่ดีพอ อาจเป็นสาเหตุให้คุณภาพของกรปฏิบัติงานต่ำลง เช่น มีการขาดงานบ่อย ก่อให้เกิดผลเสียหายต่องานและภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อตัวพนักงาน หากมีปัญหาจากความไม่พึงพอใจ ของพนักงานเป็นจำนวนมาก อาจมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคาร ธนาคารจึงไม่ควร เพิกเฉยต่อการให้ความสำคัญกับพนักงานธนาคาร ควรรักษาความพึงพอใจให้อยู่ในระดับมาตรฐาน ที่คืออยู่เสมอ

รายได้ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดทางเลือกในการบริโภคมากที่สุด เนื่องจาก รายได้เป็นตัวกำหนดถึงความสามารถในการใช้จ่ายของผู้บริโภค เช่น ผู้ที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งเคย รับประทานอาหารที่ทำได้ตามธรรมชาติในท้องถิ่น ทางเลือกที่เขาอาจจะทำได้เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น คงเพียงการซื้อปลากระป๋องมารับประทาน นอกจากรายได้จะเป็นตัวกำหนดให้แต่ละบุคคลมี ทางเลือกในการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ แต่ละชนิดไม่เหมือนกันแล้ว แม้แต่สินค้าชนิด เดียวกัน ความแตกต่างของรายได้ก็ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกที่ต่างกัน ได้ เช่น ในการหาที่อยู่อาศัย ทางเลือกของบุคคลอาจต่างกัน บางคนอาจอยู่วัด บางคนอาจอาศัยอยู่กับเพื่อนฝูงญาติสนิท หรือ บางคนอาจหาห้องเช่าเล็กๆ อาศัยอยู่ เป็นต้น ซึ่งแหล่งรายได้ต่างๆ ของพนักงานธนาคาร ได้แก่ รายได้ถาวร (permanent Income) นั่นคือค่าจ้างและเงินเดือน รวมถึงรายได้ชั่วคราว (transitory Income) จากแหล่งอื่น เช่น รายได้จากบิดามารดาและคู่สมรส รายได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว

อื่นๆ เป็นต้น ตลอดจนรายได้สวัสดิการต่างๆ ซึ่งเป็นผลตอบแทนต่อเนื่องจากเงินเดือน ไม่ว่าจะเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือบุตร ค่าเช่าบ้าน เป็นต้น

การใช้จ่ายเงินที่มาจากรายได้ถือว่าเป็นรายจ่ายของบุคคลหรือครอบครัว ซึ่งครอบครัวหรือบุคคลจำเป็นต้องมีรายได้ที่เพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการใช้สินค้าและบริการ โดยรูปแบบของการบริโภค จำแนกตามประเภทของรายจ่าย ได้แก่ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และรายจ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ต้องการทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ซึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีธนาคารพาณิชย์ที่เปิดดำเนินการใน ปี พ.ศ. 2552 ทั้งหมด 18 สาขา ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ธนาคาร	จำนวน (สาขา)
1. กรุงไทย	3
2. กรุงเทพ	4
3. กรุงศรีอยุธยา	2
4. กสิกรไทย	2
5. ไทยพาณิชย์	4
6. นครหลวงไทย	2
7. ทหารไทย	1
รวม	18 สาขา

ที่มา: สำนักงานจังหวัดลำพูน (2552)

การศึกษาจะมุ่งศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยศึกษาว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์รายจ่ายเพื่อการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่และอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ จะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเพื่อปรับเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายต่างๆ ของผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการออมของพนักงานธนาคารพาณิชย์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นแนวทางในการวางนโยบายต่างๆ ของผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการออมของพนักงานธนาคารพาณิชย์

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาจะเลือกศึกษารายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 170 คน ของทั้ง 7 ธนาคาร คือ

1. ธนาคารกรุงไทย
2. ธนาคารกรุงเทพ
3. ธนาคารกสิกรไทย
4. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา
5. ธนาคารไทยพาณิชย์
6. ธนาคารนครหลวงไทย
7. ธนาคารทหารไทย

1.5 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

สมมติฐานที่ใช้ศึกษาในการศึกษานี้ มี 8 สมมติฐาน ดังนี้

1. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับรายได้ถาวรของพนักงาน (Y_p) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ถาวรของพนักงาน (Y_p) กล่าวคือ ถ้ารายได้ถาวรของพนักงานเพิ่มขึ้น จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน หากรายได้ถาวรของพนักงานลดลง จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคลดลงตามไปด้วย
2. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับรายได้ชั่วคราวของพนักงาน (Y_c) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ชั่วคราวของพนักงาน (Y_c) กล่าวคือ ถ้ารายได้ชั่วคราวของพนักงานเพิ่มขึ้น จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน หากรายได้ชั่วคราวของพนักงานลดลง จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคลดลงตามไปด้วย
3. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวพนักงาน (size) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวพนักงาน (size) กล่าวคือ ถ้าครอบครัวมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน หากครอบครัวมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวลดลง จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคลดลงตามไปด้วย
4. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงาน (asset) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับทรัพย์สินของพนักงาน (asset) กล่าวคือ ถ้าครอบครัวมีทรัพย์สินมาก จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคมมาก ในทางกลับกัน หากครอบครัวมีทรัพย์สินน้อย จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคน้อยตามไปด้วย
5. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับภาระหนี้สินของพนักงาน (liability) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับภาระหนี้สินของพนักงาน (liability) กล่าวคือ ถ้าพนักงานมีภาระหนี้สิน จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคน้อย ในทางกลับกัน ถ้าพนักงานไม่มีภาระหนี้สิน จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภคมมาก
6. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ที่พนักงานสังกัด (bank) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) มีความแตกต่างกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ที่พนักงานสังกัด (bank) กล่าวคือ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานที่สังกัดธนาคารพาณิชย์ของรัฐมีมากกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานที่ไม่ได้สังกัดธนาคารพาณิชย์ของรัฐ

7. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับเพศของพนักงาน (sex) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) มีความแตกต่างกันระหว่างเพศของพนักงาน (sex) กล่าวคือ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานเพศชายมีมากกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของครอบครัวพนักงานเพศหญิง

8. เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับระดับการศึกษาของพนักงาน (educ) โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงาน (C) มีความแตกต่างกันระหว่างระดับการศึกษาของพนักงาน (educ) กล่าวคือ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีมากกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของพนักงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี

1.6 นิยามศัพท์

รายได้ถาวร (permanent income) หมายถึง ค่าจ้างหรือเงินเดือน

รายได้ชั่วคราว (transitory income) หมายถึง กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ การเกษตรและธุรกิจอื่นๆ รายได้จากทรัพย์สิน เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินสงเคราะห์ รวมทั้งเงินชดเชยการออกจากงาน และเงินทดแทน เงินได้รับการประกันภัยหรือประกันชีวิต เงินรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล และรายรับอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน

รายจ่ายเพื่อการบริโภค หมายถึง จำนวนเงินที่ได้ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ได้แก่ รายจ่ายในหมวดปัจจัย 4 และรายจ่ายในหมวดนอกเหนือปัจจัย 4 แต่ไม่รวมรายจ่ายอื่นๆ เช่น ค่าภาษี เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าสลากกินแบ่งรัฐบาล ดอกเบี้ยจ่าย และรายจ่ายอื่น ๆ ที่มีไว้เพื่อการบริโภค

สมาชิกในครอบครัว หมายถึง บุคคลซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดหาและใช้สิ่งอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวอาจมีเพียงคนเดียว หรือมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

ทรัพย์สิน หมายถึง สินทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครอง ได้แก่ ที่ดิน บ้าน รถยนต์ เป็นต้น

ภาระหนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันอันเกิดจากการกู้ยืมเงินที่ค้างชำระทั้งจากสถาบันการเงิน และบุคคล และเงินค้างชำระจากการซื้อสินค้าชำระเงินผ่อน การจำนำหรือจำนอง เป็นต้น

พนักงานธนาคาร หมายถึง พนักงานของธนาคารพาณิชย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 7 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารทหารไทย และธนาคารนครหลวงไทย